

Lapin liitto
Lapin lääninhallitus
Saamelaiskäräjät
Lapin kansanedustajat

**Maa- ja metsätalousministeriö
Helsinki**

LAUSUNTO LOHIASETUSLUONNOKSESTA

Esitys lohiasetuksiksi lähtee toiveesta, että ajoverkkokalastuksen kiellon jälkeen Suomen rannikon kautta jokiin nousee aiempiin vuosiin nähden huomattavasti suuremmat emokalaparvet. Ajoverkkokalastusta on jo tähän mennessä vähennetty porrastetusti vuodesta 2005 alkaen. Se ei ole kuitenkaan näkynyt lisääntyvinä emokalamäärinä Pohjanlahteen laskevissa joissa. Kestävää lohipolitiikkaa ei voida perustaa toiveajattelulle. Epävarmuustekijöitä Itämerellä on paljon.

- Pitkän aikaa jatkunut poikkeuksellisen korkea poikaskuolleisuus näkyy kutuvaellukselle palaavien emokalaparvien pienentymisenä. Poikaskuolleisuuden syitä ei tunneta. Istutettujen poikasten eloonjääminen lähestyy jo nollaa, ja luonnonkudusta eloonjäävien määrä on n. 1–6 % (ICES, 2007).
- M-74-oireyhtymä on jälleen lisääntymässä, M-74 oireyhtymä tappaa luonnonkudusta syntyneitä poikasia. Tätä koskeva väitöskirja on tarkastettu juuri äsken (tri Kristiina Vuori, Turun yliopisto, 2007).
- Siima-aluspyynti Itämerellä tulee lisääntymään aivan uudelle tasolle vuoden 2008 aikana. Vuonna 2006 tuli voimaan uusi asetus. Tällä asetuksella poistettiin koukkupyyntiä koskevat aluskohtaiset rajoitukset ja pyyntiaikaa lisättiin neljä kuukautta. Aluskohtaisten koukkurajoitusten poistuksessa siimapyynnin volyymia rajoittavat vain kansalliset lohenkalastuskiintiöt. Siimapyynnin lisääntyminen tapahtuu vasta nyt, joten siimapyynnin todellisesta määrästä ja sen vaikutuksista kutuvaellukselle lähteviin emokalaparviin ei ole minkäänlaista tietoa tai näyttöä. Siima-aluspyynnin monikymmenkertaistaminen ei vaadi suuria investointeja.
- EU-komissio on delegoinut yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan valvonnan kansallisille viranomaisille. Eteläisellä Itämerellä kalastusmääräysten valvonta on heikkoa ja tehotonta. Asiantuntijoiden arvioiden mukaan yli 30 % eteläisen Itämeren kalastuksesta on ns. harmaata kalastusta. Kertaluonteiset käynnit (taustamuistio lohiasetuksesta 19.12.2007) eivät ratkaise valvontaongelmaa. Toistaiseksi ei ole näyttöä siitä, saadaanko eteläisellä Itämerellä viranomaiskontrollin ulkopuolella tapahtuva harmaakalastus vähenemään vai lisääntykö se ajoverkkokalastuskiellon seurauksena, ja kuinka paljon?

Pitkään jatkunut emokalakannan heikentyminen, suuri poikaskuolleisuus, M-74 oireyhtymä ja Itämeren kalastukseen liittyvät epävarmuustekijät edellyttävät nyt aiempia kevätkalastuksen aikäsääntelyjä pidemmälle menevää kevätkalastuksen aikäsääntelyä.

Rysäpyynnin asteittainen lisääminen ei ole toimiva ratkaisu. Siinä on liian paljon muuttuvia aika- ja pyydysmääriä niin, että pyynnissä käytettäviä rysämääriä ei pystytä nykyisin resurssein valvomaan. Meripyyntihän tapahtuu laajalla alueella, joten valvonta on vaikeaa, mutta sen tarve olisi suuri. Pyyntirajoitusten noudattaminen jäisi kalastajien itsensä varaan ja se tuskin toimisi.

Kalastus kuuluu perustuslakivaliokunnan mukaan niihin saamelaiselinkeinoihin, jotka nauttivat perustuslain suojaa (§ 17.3), ja joiden harjoittamisen mahdollisuus on turvattava. Tornion-Muonionjoen vesistöissä lohien jokikalastuksella on aina ollut suuri merkitys paikalliselle väestölle, myös saamelaisväestölle. Jokien luonnonlohikantojen vahvistaminen ja hyvä hoitaminen tarjoavat saamelaisille, niin perinteisten elinkeinojen kuin matkailuun liittyvän toiminnan avulla, uusia mahdollisuuksia kehittää kulttuuriaan ja elinkeinojaan.

Lohiasetuksen keskeinen sisältö

Asetusesityksessä on poistettu rajoitusten piiristä Itämeren pohjoiset alueet, Ahvenanmeri ja Saaristomeri. Nykyisten rajoitusvyöhykkeiden käyttö on kuitenkin edelleen perusteltua. Vyöhykejako on vakiintunut, eikä sitä ole syytä muuttaa.

Lohiasetuksessa tulee ottaa huomioon kalakannan kestävä hyödyntämiseen liittyvät biologiset sekä toisaalta kalastukseen liittyvät sosiaaliset ja taloudelliset näkökohdat.

Edellä todetuista suurista epävarmuus- ja uhkatekijöistä johtuen tulee vuosina 2008 - 2010 toteuttaa Pohjanlahden rannikkoalueen lohien kalastuksessa kesäkuun täysirauhoitus. Todellisille ammattikalastajille tulee maksaa korvaus pyynnin rajoittamisesta (Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelma 2007–2013).

Kesäkuun rannikkokalastukseen kolmen vuoden rauhoituksen jälkeen tilanteen uusi tarkastelu. Mikäli kutuvaelluskannat rannikoilla ja jokialueilla ovat selvästi vahvistuneet voidaan lisätä kutuvaellusparveen kohdistuvaa pyyntiä todellisille ammattikalastajille.

Mikäli pyydysvälineiden käytön rajauksella asetusteitse ei saada harrastelijakalastajia rajattua pois, niin lohien kalastamiseen oikeutetut ammattikalastajat on lisensoitava, ja lohien siirtyminen kaupan piiriin on kiellettävä muilta kuin lisenssikalastajilta. Ellei tämä ole asetuksella mahdollista, niin tämä uudistus on tehtävä kalastuslain uudistuksen yhteydessä.

Ammattikalastajille tulee korvata asianmukaisesti menetykset vuokra-ajan loppuun EU:n kalatalousrahastosta, kun Kemin terminaali-alueen uloin osa rajataan pois terminaali-alueesta.

Hallitusohjelmassa on kaksi kohtaa, jotka tulee sovittaa yhteen.

- Mahdollisimman korkea poikastuotannon taso ja
- Rannikon ammattikalastuksen edellytykset

Ensin mainittu voidaan saavuttaa päästämällä koko kutuvaellusparvi tai pääosa siitä jokiin lisääntymään. Myös ammattikalastuksen mahdollisuudet voidaan turvata kestävästi vain vahvistamalla luonnonkudusta syntyviä lohikantoja. Istutuslohien eloonjääminen lähestyy nolaa.

Kolmen vuoden aikana nähdään, saadaanko eteläisellä Itämerellä harmaa kalastus ja EU:n kalastusmääräykset viranomaiskontrolliin, lisääntykö poikaskuolleisuus edelleen, lisääntykö M-74 ja luonnonpoikaskuolleisuus, ja nouseeko Suomen rannikolle ja jokiin nykyistä enemmän lohta vai pieneneekö jokiin nousevat emokalamäärät edelleen. Tältä pyynnin rajoitusajalta maksetaan 1.-luokan ammattikalastajille EU:n kalastusrahastosta korvaus.

Lapin liitto

Lapin lääninhallitus

Saamelaiskäräjät

Lapin kansanedustajat

Tämän lausunnon liitteenä on lohenkalastuksen sosioekonominen tarkastelu sekä kuvat asetusluonnoksen mukaisen pyynnin kohdistumisesta kutuvaellukseen.

4.2.2008/ Lapin liitto /JY

LOHENKALASTUKSEN SOSIOEKONOMIAA

Lohenkalastuksen merkitys ammattikalastajille

Maa- ja metsätalousministeri edellytti 3.10.2007 ottaessaan vastaan Lohiadressin, että uuden lohiasetuksen valmistelua varten on tehtävä ”lohen kalastuksesta sosioekonominen selvitys”. Tällaista ei ole saatu tehdyksi, siitä huolimatta, että TE-keskusten kalatalousyksiköillä on tarkat kalastajakohtaiset tiedot kalastajista ja lohisaaliin merkityksestä heidän elinkeinonsa harjoittamiseen. Jotain arvioita voidaan kuitenkin esittää RKTL:n tilastojen pohjalta.

Lohen todellista merkitystä rannikon ammattikalastajalle laskettaessa on huomioitava, ettei ammattikalastajien ryhmä ole homogeeninen. Rannikkokalastajat, jotka pyytävät lohta, eivät ole 100 % ammattikalastajia. Kalastuksesta saadun tulon osuus ammattikalastajan verotettavasta ansiotulosta vaihtelee 15 –100%.

Vuonna 2006 lohen osuus oli keskimäärin 10 % Pohjanlahden kaikkien ammattikalastajien kalastustulosta, kun mukaan ei lasketa silakkaa ja kilohailia lainkaan (RKTL). Jos kalastuksen osuus ammattikalastajan koko vuoden tulosta on esim. 20- 50 %, niin lohen merkitys (keskim.10 %) rannikon ammattikalastajalle tässä ryhmässä koko vuoden ansiosta on keskimäärin vain n. 2-5 % . Suurin lohisaalis saadaan kesäkuun aikana. Kesäkuun saalis on ehkä 2/3 koko vuoden saaliista. Jos kesäkuun pyynti rauhoitetaan kokonaan, niin tähän ryhmään kuuluvalla kalastajalla koko vuoden ansion menetys on vielä pienempi eli noin 1- 3 %. Tämä ei tee "kalastustoiminnasta kokonaisuudessaan taloudellisesti kannattamatonta." kuten ammattikalastajien edusmiehet ovat väittäneet., ja väittivät vielä 31.1.2008 TV 1:n pääuutisissa.

Koko Pohjanlahden lohenkalastuksen arvo vuonna 2006 oli n. 450.000 euroa. Kun/jos kesäkuun saalis on n. 2/3 koko vuoden saaliista, niin koko Pohjanlahden kesäkuun saaliin arvo kaikki kalastajat mukaan luettuna oli n. 300.000 euroa. Jos kesäkuun lohisaaliin menetys korvataan ykkösryhmän ammattikalastajille (ansiotulo kalastuksesta 30 %), niin kysymys on enintään noin 200.000 euron suuruusluokkaa olevasta summasta.

EU:n kalatalousrahasto mahdollistaa korvausten maksamisen ammattikalastajalle, jos viranomainen katsoo, että kalakannan heikon tilan johdosta on rajoitettava kalastusta.

TV 1:n pääuutisissa (31.1.2008) ammattikalastajien edusmiehet antoivat ymmärtää, että lohi muodostaa ammattikalastajille kolmanneksen heidän ansiotulostaan. Väite on harhaanjohtava. Ammattikalastajien oman ilmoituksen mukaan Pohjanlahdella on vain 40 - 50 ykkösluokan kalastajaa eli kalastajaa, joiden vuositulosta yli 30 % tulee kalastuksesta, ja joiden ansiotuloon lohen kalastuksella merkittävä osuus. Niitä kalastajia, joille lohi merkitsee jopa 30 % ansiotulosta ei ole kovin paljon, mutta kuinka monta heitä on? Sitä on vaikea arvioida ilma tarkempaa selvitystä.

Jokialueiden kalastuksen sosioekonomiasta

Tuorein tutkimus lohen sosioekonomisesta vaikutuksesta Tornion-Muonionjoella on Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomus 155/2007, Kalatalouden kehittäminen, liite 1 (ss. 44-50). Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa lausunnossaan, että nykyinen lohenkalastus ei maksimoi yhteiskunnan lohesta saamaa kokonaisyhyötyä ja että lohen hyödyntäminen nykyistä enemmän osana matkailuelinkeinoa olisi yhteiskuntataloudellisesti perusteltua. VTV tarkastuskertomuksessa todetaan, että Tornionjoen virkistyskalastajien nettohyödyistä alueelle ulkopaikkakuntalaisten osuus noin 2,8 miljoonaa euroa (sivu 48) ja ”jos arvioidaan, että suurempi saalisvarmuus toisi joelle pääasiassa ulkopaikkakuntalaisia, joiden yhteenlasketut kalastuspäivät lisääntyisivät esimerkiksi 30 %, nettohyödyn lisäys olisi noin 838 000 euroa.” (sivu 49) Tarkastuskertomus toteaa, että sivutoimisen merikalastuksen lisärajoittamiselle Pohjanlahdella on olemassa varsin selviä yhteiskuntataloudellisia perusteita.” (sivu 50).

Lähes koko Pohjois-Atlantin alueella on lohen meripyynnistä siirrytty joessa tapahtuvaan matkailukalastukseen. Mm. Kanadassa, Isossa-Britanniassa ja Islannissa on tutkimuksin todettu, että lohisaaliin kansantaloudellinen hyöty on monikymmen- tai jopa satakertainen, kun kalastus tapahtuu joessa meren asemasta. Jokikalastus turvaa samalla luonnonlohikantojen elinvoimaisuuden merikalastusta huomattavasti paremmin, koska kutemaan pääsevien kalojen määrä on suurempi.

Ruotsin Fiskeriverket julkisti 1.12.2007 sosioekonomisen tutkimuksensa kalastusmatkailun edellytyksistä Ruotsissa (Fritidsfiske och fritidsfiskebaserad verksamhet). Selvityksen mukaan vapaa-ajankalastuksen kansantaloudellinen merkitys on Ruotsissa yli kymmenkertainen ammattikalastukseen nähden. Vapaa-ajankalastuksesta saatu nettohyöty on Ruotsissa lähes miljardi kruunua samaan aikaan kun ammattikalastuksesta saatu nettohyöty kaikki Ruotsin kalastusalueet (Pohjanmeri, Skagerrak, Kattegat, Itämeri ja Pohjanlahti) mukaan luettuna on 75 miljoonaa kruunua. Tämä tukee erittäin vahvasti edellä mainittua Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomuksen liitteenä olevaa Tornion-Muonionjoen sosioekonomista raporttia.

Hyvä esimerkki hoidetusta lohijoesta Itämeren piirissä on Etelä-Ruotsissa sijaitseva Mörrumjoki, jonka lohenkalastuksen ympärille on kehittynyt laaja liiketoiminta ja urheilukalastajat tuovat vuosittain alueelle yli 20 miljoonaa kruunua. Mörrumjoen lohi- ja meritaimensaalis on keskimäärin 1200-1800 kalaa vuosittain. Pohjois-Norjasta, Islannista, Kanadasta ja Venäjältä löytyy kymmeniä vastaavia esimerkkejä. Suomessakin kestävän lohipolitiikan lähtökohtana tulee asettaa lohenkalastuksen painopisteen selkeä siirtäminen merialueelta jokikalastukseksi. Tätä tukevat myös aluepoliittiset näkökohdat. Lapin liiton ja Tornionlaakson kuntien vuonna 1999 tekemän selvityksen mukaan hyvien 1996 – 98 lohivuosien työllisyysvaikutus Suomen puolella oli 120 ympärivuotista työpaikkaa.

Torniojoen lohen matkailukalastus

Vuosina 1996 -98 joella kävi noin 10 000 kalastajaa, joista noin 8 000 oli ulkopaikkakuntalaisia. Jokialueen saalis oli n. 60.000-70.000 kg/vuosi. Näiden vuosien matkailutulo jokilaaksoon oli vuoden 2006 hintatasolla laskettuna noin 2,9 miljoonaa euroa/vuosi.

Vuonna 2006 Torniojoen suomenpuoleinen lohisaalis oli enää 11 640 kiloa, mikä oli alhaisin kymmeneen vuoteen. RKTL:n tekemän kalastuskyselyn mukaan vuonna 2006 yhteisluvan lunasti 6252 kalastajaa, joista jokilaakson ulkopuolisia matkailukalastajia oli 4 668. Rahaa kalastusmatkailijat käyttivät jokilaaksossa keskimäärin 360 euroa/kalastaja. Suurin osa kuluista muodostui majoituksesta ja ruokailuista. Lukuun sisältyvät myös lupamaksut. Yhteensä ulkopaikkakuntalaiset lohien kalastajat käyttivät jokilaaksossa rahaa kuitenkin vielä 1 620 000 euroa, vaikka vuosi 2006 oli erittäin huono lohivuosi joella.

Kalastettu lohikilo Torniojoella, olettaen että jokilaakson lohienkalastajat eivät käyttäneet rahaa lohienkalastukseensa, toi jokilaaksoon 139,18 euroa. Mikäli kilohinta laskettaisiin vain turistikalastajien oman saaliin perusteella, nousisi hinta noin kolminkertaiseksi. Tämän lisäksi ulkopaikkakuntalaisilla kalastajilla kului matkakuluihin 120 euroa/kalastaja, eli yhteensä 540 000 euroa. Vuoden 2006 ammattikalastuksen lohisaalis Itämeren pääaltaalla ja Pohjanlahdella oli 242 000 kiloa ja sen arvo (alv 0) 935 107 euroa. Merellä ammattikalastetun lohien kilohinta (alv 0) oli 3,86 euroa.

Teno- ja Simojoen matkailukalastus

Tenojoella käy nykyisin vuosittain keskimäärin noin 9000 kalastusmatkailijaa. Vuonna 1998 he jättivät paikkakunnalle keskimäärin noin 320 euroa. Summasta kolmannes käytettiin varsinaisiin kalastuskuluihin (kalastusluvut, venevuokrat, kalastustarvikkeet ym.) ja loput kalastusmatkailuun liittyvään majoittumiseen, ravitsemukseen ja muihin menoihin. Lisäksi matkakuluja kertyi noin 100 euroa (Nousuniemi 2001). RKTL:n arvion mukaan turistikalastajan kalastamasta lohikilosta Tenojokilaaksoon jää 200 euroa (Nasco Implementation Plan for salmon management in Finland 2006).

Vuonna 2002 Simojoella kalastaneet 2100 vapakalastajaa käyttivät jokivarren kuntien alueella rahaa yhteensä noin 468 000 euroa. Kalastajaa kohden tämä tekee noin 220 euroa. Jos saaliiksi saadun lohien kilohintaa arvioidaan kalastukseen käytetyllä rahasummalla, tulee kilohinnaksi Simojoella vuonna 2002 peräti 750 euroa. Vuodelle 2001 kilohinta oli 135 euroa. Suuret vaihtelut johtuvat kunkin vuoden saalismäärästä ja käytetystä rahasummasta (Juntunen, Niemitalo ja Jokikokko 2003). Simojoella on tutkittu myös lohituristien maksuhalukkuutta maksaa korkeampia lupamaksuja, mikäli saatava saalis kaksinkertaistuisi. Lohienkalastajat olivat valmiita maksamaan päiväluvasta (tutkimusajan kohtana 12 euroa) 9 euroa lisää (Parkkila 2005).

Potentiaaliset lohijoet: Kiiminki-, Kuiva- ja Pyhäjoki

SAP-ohjelman mukaisilla potentiaalisilla lohijoilla kalastajien määrä ja saaliit ovat jääneet pieniksi. Silti RKTL:n mukaan lohienkalastajat käyttivät rahaa Kiiminkijoella 114 euroa, Pyhäjoella 127 euroa ja Kuivajoella 132 euroa kalastusmatkaa kohden. Jokien kunnostukseen on SAP -ohjelman toteuttamisessa käytetty yhteensä 930 000 euroa ja vuosittaisten istutusten arvo on noin 100 000 euroa.

Lohen istutukset ja matkailukalastus

Lohen velvoiteistutuksiin ja yleishyödyllisiin istutuksiin käytetään Suomessa vuosittain 7-8 miljoonaa euroa. Ammattikalastuksen koko lohisaaliin arvo on vain 13-17 % lohi-istutusten arvosta. Vapaa-ajankalastuksessa istutuksista saatava taloudellinen hyöty nousee istutuskustannuksia suuremmaksi (Ilkka Mäkelä, 2007).

Edellä lueteltujen jokien lisäksi Pohjanmaan ja Satakunnan rannikolla on lukuisia jokia (mm. Kokemäenjoki, Merikarvianjoki, Aurajoki ja Pohjanmaan joet), joissa lohenkalastus on mahdollista istutusten ansiosta. Matkailukalastuksen arvosta ei näiden jokien osalta ole tehty selvityksiä. Jonkinlaisia johtopäätöksiä voi tehdä siitä, että esimerkiksi Merikarvianjoen lupamyyntitulot ovat samaa luokkaa kuin Tornionjoella (yli 100 000 euroa/v) ja kalastus- ja merimatkailun ympärille on syntynyt 500 petipaikan majoituspalvelut (Ilkka Mäkelä, 2007).

Lohen vapaa-ajankalastus merellä

Lohiustelun laajuudesta tai taloudellisesta merkityksestä Pohjanlahdella ei ole olemassa selvityksiä. Luultavimmin uistelusaalis Itämerellä on samaa luokkaa kuin lohen jokisaaliit yhteensä. Uistelevien lohituristien uistelualueen palveluihin käyttämiä varoja voidaan arvioida Bornholmin saarella vuonna 2005 tehdyn selvityksen (Halvorsen: Undersoegelse at muligheter og forutsaetninger for at forge trollingsfiskeriet på Bornholm) perusteella. Siellä uistelijat käyttivät päivässä rahaa 107 €/kalastaja. Vuodessa Bornholm sai uisteluturismista 200 000 euron tulot. Lohen laskennalliseksi kilohinnaksi saatiin 68 euroa kilo. Edellä esitetyn perusteella lohen uisteluturismien arvoksi voisi arvioida 1-2 miljoonaa euroa vuodessa. Luvussa ei ole mukana kalastajien käyttämä kalusto, jonka arvo lienee useita kymmeniä miljoonia euroja (Ilkka Mäkelä, 2007)

Kansainvälisiä vertailuja lohenkalastuksen sosioekonomiasta

Irlannin kalastushallituksen toimeksiannosta julkaistiin vuonna 2003 arviointi luonnonlohen sosioekonomisesta arvosta (Indecon 2003: An Economic/ Socio-Economic Evaluation of Wild Salmon in Ireland). Tutkimuksessa pyrittiin sen tekijän ilmoituksen mukaan vapaa-ajankalastuksen arvon varovaiseen arviointiin, jottei tehtäisi perusteettoman radikaaleja muutoksia lohenkalastuksen rakenteeseen. Tutkimus arvioi lohen ammattikalastuksen arvoksi vuosille 2003-2012 yhteensä 35,9 milj.euroa ja vapaa-ajankalastuksen arvoksi 91,6 miljoonaa euroa, mikäli kalastuksen rakennetta ei muutettaisi. Jos lohen ammattikalastusta vähennettäisiin 50 %:lla, laskisi sen arvo mainittuna aikana 23,9 miljoonaan euroon ja vastaavasti vapaa-ajankalastuksen arvo nousisi 146,8 miljoonaan euroon.. Kaksi vuotta raportin julkaisemisen jälkeen Irlannin kalastushallinto suositti lohen sekakantakalastuksen lopettamista merellä ja siirtymistä jokikalastukseen, perusteluinaan Indecon raportti ja luonnonlohikantojen heikentynyt tila. Vuoden 2006 alusta lohen ammattimainen merikalastus kiellettiin Irlannissa.

Iso-Britanniassa vuonna 1988 tehty sosioekonominen selvitys arvioi ammattimaisen lohenkalastuksen arvoksi 9,1-16,8 M£ ja lohen vapaa-ajankalastuksen arvoksi 326,8 M£. **Englannissa ja Walesissa** selvitettiin Nascon toimesta vuonna 2002 Atlantin lohenkalas-

tuksen arvoa. Ammattikalastuksen lohisaaliin arvoksi saatiin 2,5 M£ ja vapaa-ajankalastuksen 247,5 M£. Lohen ammattimainen kalastus meressä on lopetettu Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin merialueilla.

Kanadassa ammattimaisen lohenpyynnin arvo oli sen huippuvuotena 1980 19,5 MCAD ja vapaa-ajankalastajien lohenkalastuksen arvo keskimäärin 165 MCAD. Lohen arvoksi vapaa-ajankalastuksessa saatiin tutkimuksen mukaan keskimäärin 852 CAD/lohi ja ammattikalastuksessa 8 CAD/lohi. Kanadassa lohen ammattimainen meripyynti on lopetettu.

Islannissa lohen arvoksi vapaa-ajankalastuksessa arvioidaan 600 - 1000 US\$/ ja vastavasti ammattikalastuksessa 14 US\$/lohi. Islannissa lohen ammattimainen meripyynti on lopetettu.

Skotlannissa todettiin jo 1970-luvulla, että ammattimainen merikalastus tuottaa 90 % lohisaaliista, mutta vain 10 % lohen kalastuksen arvosta. Joissa tapahtuvassa vapaa-ajankalastukseen perustuvalla matkailulla luvut ovat päinvastaiset: 10 % saalis tuottaa 90 % lohenkalastuksen arvosta.

Ruotsissa ammattikalastajien vuosisaalis v. 2006 oli n. 70 000 lohta arvoltaan alle 8 milj. kruunua. Vapaa-ajankalastuksesta Mörrum-joella saadaan lähes yhtä paljon pelkästään lupatuloina. Ruotsi onkin nyt selkeästi muuttamassa lohipolitiikkaansa. Vapaa-ajan kalastus nähdään nyt Ruotsissa suurena mahdollisuutena (Fiskerivärket 27.1.2008).

EU:n dioksiinidirektiivi ja Suomi

Euroopan unioni on kieltänyt Itämerestä pyydetyn lohen myymisen elintarvikkeena kalan korkean dioksiinipitoisuuden vuoksi. Suomi ja Ruotsi ovat saaneet poikkeuksen tästä kiellosta, ja näissä maissa lohta voidaan myydä elintarvikkeena vuoden 2010 loppuun saakka.

Euroopan Unioni on kiristämässä elintarvikkeiden puhtauteen liittyviä määräyksiään. Ei ole odotettavissa, että dioksiinidirektiiviin on tulossa lähivuosina mitään lievennyksiä. Näin ollen ei ole vastuullista politiikkaa rakentaa väärää mielikuvaa, että Suomen kalastuselinkeino seisoo tai kaatuu lohenkalastuksen mukana. Vuoteen 2010 mennessä tiedämme loppuuko lohen elintarvikekalastus Suomessa kokonaan vai jatkuuko Suomen erivapaus dioksiinidirektiivin osalta.

Faktaa

- Istutuksiin perustuva lohen merikalastus ei ole taloudellista toimintaa, vaikka istutuspoikasten merikuolleisuus pienesi. Panostus 7 –8 miljoonaa euroa/vuosi- tulos n. 1 miljoona euroa /vuosi. Kassikasvatetun lohen hinta on tehnyt pysyvästi lohen istutuksiin perustuvan merikalastuksen kannattamattomaksi toiminnaksi.
- Kaikki käytävissä olevat taloudelliset selvitykset osoittavat, että lohen kalastuksen painopisteen siirtäminen selkeästi mereltä jokiin on ylivertaisesti merikalastusta parempi tapa hyödyntää arvokas ja ainutlaatuinen Suomen suuriin jokiin perustuva lohiluonnonvara.

- Itämeren lohikannat ovat yhä suuremmassa määrin luonnonkudusta syntyvien lohien varassa. Vain luonnonkantoja vahvistamalla voidaan turvata rannikon kalastuskulttuurin säilyminen ja jatkuminen tulevaisuudessa.
- Hallitusohjelman tavoite ” poikastuotannon mahdollisimman korkean tason saavuttamisesta” on mahdollista vain päästämällä koko kutuvaellusparvi tai suurin osa siitä jokiin.
- Palauttamalla Perämereen laskevat joet niiden täyteen luonnonmukaiseen poikastuotantoon voidaan tulevaisuudessa parhaiten turvata myös rannikolla ammattikalastuksen toimintamahdollisuudet.

Jaakko Ylitalo

Lähteet

Valtiontalouden tarkastusvirasto 2007, toiminnantarkastuskertomus 155/2007, Helsinki

Fiskerivärket 2007, Fritidsfiske och fritidsfiskebaserad verksamhet, Göteborg

Lehtonen Hannu prof, asiantuntija puheenvuoro eduskunnassa 6.10.2006

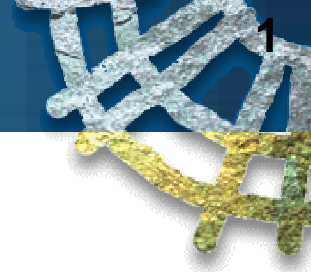
RKTL 2006, Kala- ja riistaraportteja Vähä V., Romakkaniemi A., Ankkuriniemi ., Keinänen M., Pulkkinen K. ja Mäntyniemi S. 2007, Lohi- ja meritaimenkantojen seuranta Torniojoessa 2006, lohisaaliit ja kalastajamäärät Torniojoella. Riista- ja kalataloudentutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja nro 405

Nousuniemi, M-A 2001, Tenojokivarren talouksien sidonnaisuus loheen ja lohenkalastukseen ennen ja nyt. Maa- ja metsätalousministeriö

Juntunen K., Niemitalo V., ja Jokikko E. 2003, Simojoen, Kuivajoen, Kiiminkijoen ja Pyhäjoen vapakalastus vuonna 2002. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja nro 276.

Parkkila, K. 2005, Simojoen lohen saalismäärän taloudellinen arviointi contingent valuation -menetelmällä, Helsingin Yliopiston maatalous- metsätaloustieteellinen tiedekunta, taloustieteen laitos. Pro gradu, marraskuu 2005

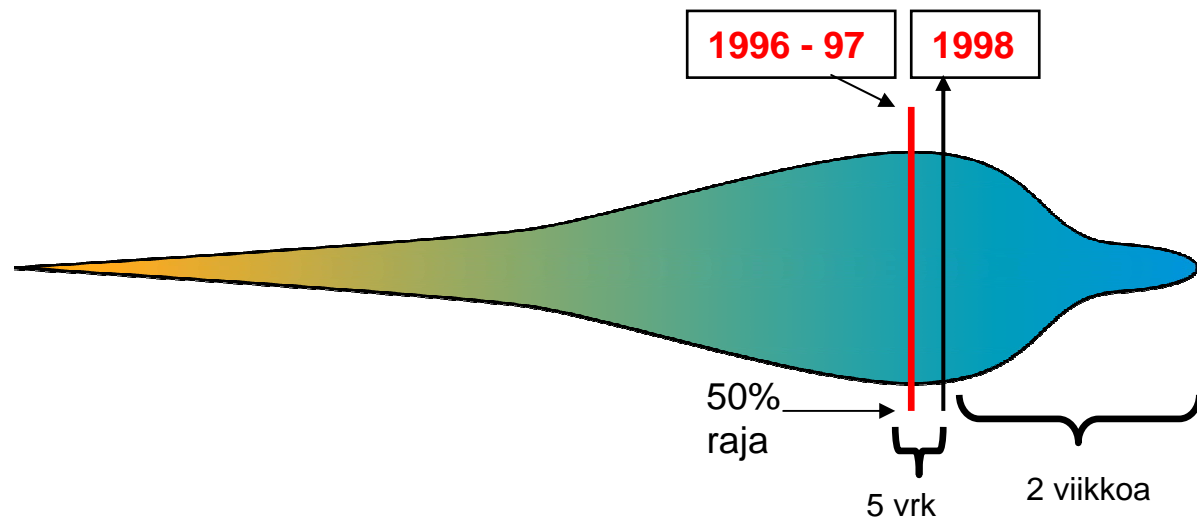
Mäkelä Ilkka 2007, Laskelmia ja tutkimuksiin perustuvia faktoja lohenkalastukseen liittyvistä sosioekonomisista tekijöistä, muistio 20.12.2007 .

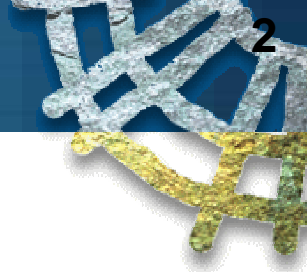
Kalastuksen kohdistuminen kutuvaellusparveen

Hemilän asetus 1996

- 1996 – 97 puolet kutuvaelluksesta ohi / rysät veteen
- 1998, 5 vuorokautta lisää pyyntiä
- ammattikalastajille korvaus kalastuksen rajoittamisesta

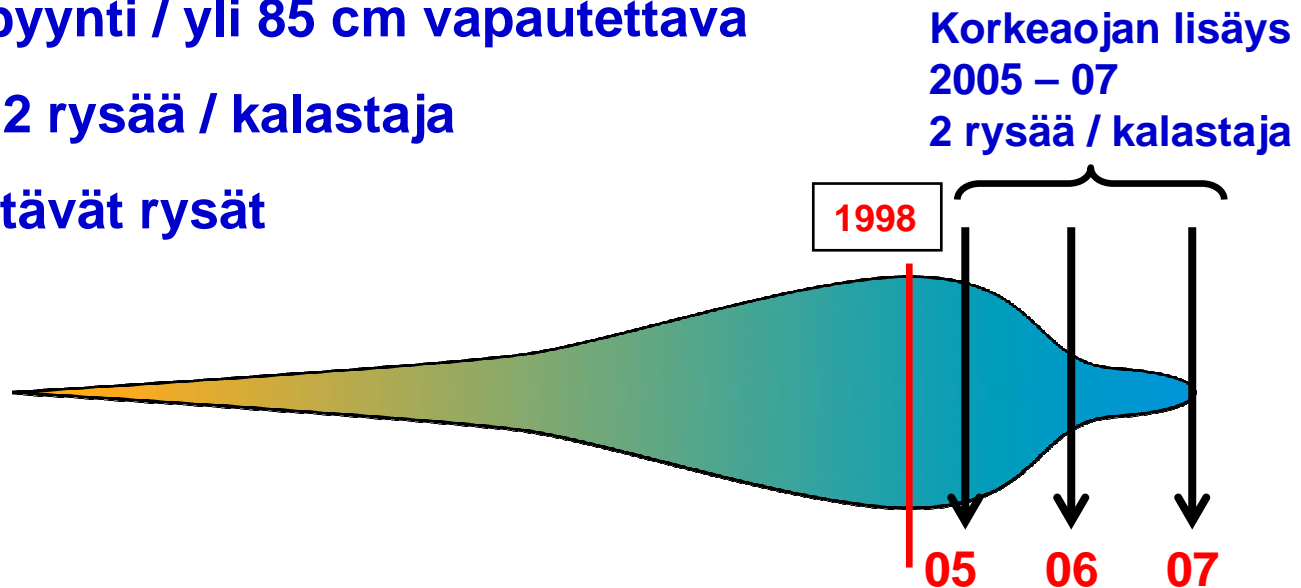

Perustelu: Ensimmäisessä puolikkaassa parvea vaeltavat arvokkaimmat suuret emokalat.

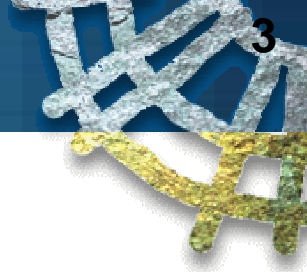

Korkeaojan asetus 2004

- 2005 viikko lisää pyyntiä
- 2006 kolme päivää lisää
- 2007 koko kutuvaellus pyynnin kohteeksi
- valikoiva pyynti / yli 85 cm vapautettava
- lisäpyynti 2 rysää / kalastaja
- hylkeet estävät rysät

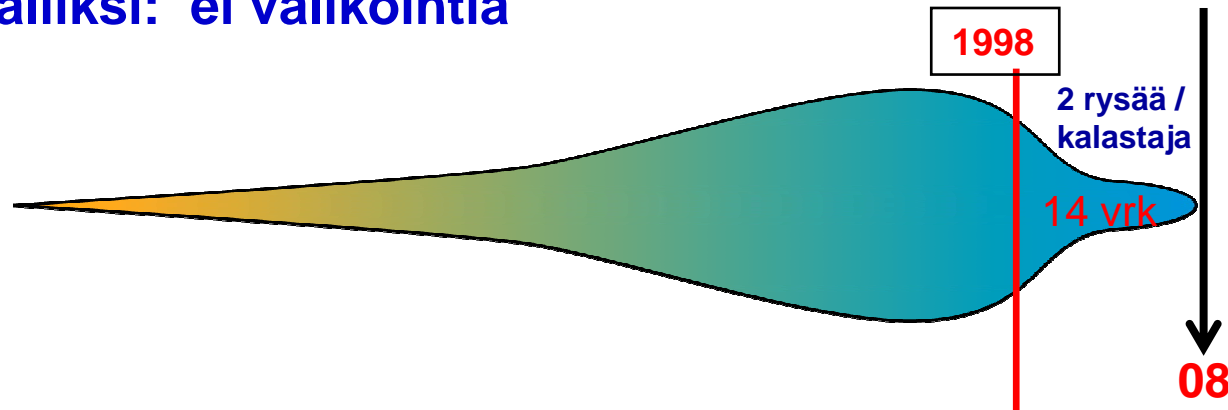

Perustelu: Lisäyksellä turvataan ammattikalastuksen edellytykset.

Virkamiesten esitys 2008

- koko kutuvaellusparvi pyynnin kohteeksi
- ennen 1998 rahoitusta 2 rysää / kalastaja
- kolme viikkoa rauhoituksen päättymisestä 5 rysää / kalastaja ja sen jälkeen kolme viikkoa 8 rysää / kalastaja
- Kemin terminaali-alueen pienentäminen
- Kaikki lohet saaliiksi: ei valikointia

Perustelu: Koko parveen kohdistuva pyynti on biologisesti parempi lohikantojen monimuotoisuuden kannalta.